

Les roques i el mar, el blau

Salvador Espriu

Les roques i el mar, el blau

Els orígens

«Tot plegat, el que veiem i el que se'ns amaga, va començar, si és que va començar, d'una manera molt confusa», va dir Aristocles al seu fill Euforió, prou jove per interessar-se encara per tota mena de coses i fenòmens. «El més gran dels poetes assegura que tots els déus varen néixer de l'Oceà i de la seva dona Tetis. Si això és encertat, el primer element fóra l'aigua, i mira, doncs, si som assenyats de ser pescadors. Hesíode, però, que no oblidem que era beoci, i a més pagès, i per torna capficat a pledejar contra un germà seu, esmenta el Caos abans de tot i l'imagina, sembla, com un espai il·limitat, obert i buit. Gea, la matèria terrestre, de sina fecunda, va sorgir després i, abans de prendre una més clara forma, qui sap si va emplenar la mencionada buidor i va ser alhora omplerta per ella. Incomodíssims, el Caos i Gea es barallaven sense pausa. El també primordial però més tardà Eros es va encarregar de bona fe del matrimoni, va dominar de moment, per persuasió, la doble violència, tan rude, amb la qual s'encarava i va procurar, en assuavir-la, de neutralitzar-la per sempre, amb savis consells. Del Caos, tal vegada quan era solitari, sortien l'Èrebos i la Nit, principis mascle i femella de la foscor. Eros va aconseguir amb mònita que les tenebres, ben avingudes i barrejades, engendressin, com per distret miracle, una parella lluminosa, l'Èter i Hèmera. De tota aquesta mescla i d'altres posteriors i sovint incestuoses, unes mescles que no entenc ni poc ni molt, va ser lentament creada, diuen, una munió d'altres divinitats. Per la meva pròpia reflexió he deduït, tanmateix, que la Moira, sorda, cega, inexorable i tranquil·la, va precedir el Caos i li va imposar la seva essència, que és la Llei. No hi ha res per damunt o al marge de la Llei i de les lleis, fixa-t'hi. Però definir-la i definir-les és un esforç tan per sobre de la neva raó, que la intel·ligència i la veu acaten i emmudeixen. Només t'afegiré, i no improviso el precepte, que tots som esclaus de la llei, perquè puguem ser lliures.» I Aristocles, cloent de sobte la seva tan indocumentada, incoherent, embussada, embullada, dispersa i ximple peroració, es va quedar de seguida tan assossegat i quiet com la gallina després de pondre l'ou.